

Iisalmen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kriisisuunnitelma

22.6.2023

Sisällys

1	Johdanto.....	2
2	Tärkeitä puhelinnumeroita.....	2
3	Kriisitilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen.....	4
4	Yhteistyö ja keskinäinen työn- ja vastuunjako kriisitilanteisiin varauduttaessa sekä kriisitilanteissa	4
5	Pelastussuunnitelman, koulun järjestyssääntöjen ja muiden turvallisuusohjeiden yhteensovittaminen.....	5
6	Toimintaohjeet erilaisissa äkillisissä kriisitilanteissa	5
6.1	Hätäilmoitus ja tapaturma	6
6.2	Lapsen, henkilökunnan jäsenen tai lapsen lähiomaisen kuolema	7
6.3	Lapsen katoaminen	8
6.4	Päihtynyt hakija.....	9
6.5	Lapsen sieppaaminen	10
6.6	Väkivaltatilanne.....	10
6.7	Maailmanlaajuiset kriisit	11
7	Johtamisen, sisäisen ja ulkoisen tiedottamisen sekä koulujen ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet äkillisissä kriiseissä.....	11
8	Psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen.....	12
9	Kriisisuunnitelmasta tiedottaminen, siihen perehdyttäminen ja toimintavalmiuksien harjoittelu.....	13
10	Kriisisuunnitelman päivitys ja arviointi	13

1 Johdanto

Esiopetussuunnitelman perusteissa on annettu määräys suunnitella toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Kriisisuunnitelmaan kirjataan ohjeet, kuinka toimitaan koko yhteisöä tai sen jäseniä koskevissa äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Koulutuksen järjestäjä vastaa paikallisen opetussuunnitelman laatimisesta ja siinä olevan opiskelijahuoltoa koskevan suunnitelman laatimisesta. Tämä kriisisuunnitelma on laadittu niin, että se kattaa esiopetuksen sekä varhaiskasvatuksen kriisisuunnittelun.

Kriisisuunnitelmassa tavoitteena on turvata turvallinen ympäristö varhaiskasvatuksessa sekä esiopetuksessa kaikille lapsille ja aikuisille ennaltaehkäisemällä kriisejä. Kriisisuunnitelma ohjaa toimintaa ja psykososiaalista tukea ja jälkihoitoa erilaisissa äkillisissä kriiseissä. Suunnitelman laatimisessa tehdään yhteistyötä opiskeluhuollon, tarvittaessa pelastustoimen ja poliisin kanssa sekä muiden kunnassa kriisitoiminnasta vastaavien kanssa siten kuin opetuksen ja koulutuksen järjestäjä määrää.

2 Tärkeitä puhelinnumeroita

Yleinen hätänumero 112

Myrkytystietokeskus 0800 141 111 (09 471 977)

Pohjois-Savon hyvinvointialue, päivystysapu 116 117 (24 h, hoidon tarpeen arviointi)

Pohjois-Savon sosiaali- ja kriisipäivystys 044 718 3930 (24 h)

Perhesosiaalityö ja sosiaaliohjaus 040 543 4935 (mm. lastensuojeluilmoitukset)

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan toimialajohtaja 040 830 4336

Varhaiskasvatusjohtaja 040 543 4982

Varhaiskasvatuksen palveluohjaaja 040 660 8891

Esiopetuksen toimintayksikön johtaja 040 185 8715

Eteläisen päiväkotihoidon toimintayksikön johtaja 040 830 2777

Pohjoisen päiväkotihoidon toimintayksikön johtaja 040 708 6301

Perhepäivähoidon ohjaaja 040 549 4393

Edvin Laineen koulun rehtori 040 588 9067

Kangaslammin koulun rehtori 040 588 9040

Kauppis-Heikin koulun rehtori 040 543 4983

Kilpijärven koulun rehtori 040 830 2695

Mansikkaniemen koulun rehtori 040 588 9055

Yhteistyötahojen puhelinnumeroita

Kasvatus- ja perheneuvonta 040 656 5117 (ma klo 8–10, to 12–14)

Lastenpsykiatrian poliklinikka 040 489 4816

Aikuispsykiatrisen poliklinikka ja päihdepalvelut 0400 144 517

Koulukuraattori 0400 540 037

Koulupsykologi 040 487 0342

Mieli ry, valtakunnallinen kriisipuhelin 09 2525 0111

Iisalmen seurakunta, päivystävä pappi 044 733 5253

Taksi Iisalmi 0100 86 400

Terveystalo 030 6000

Työsuojeluvaltuutettu 040 830 2601

Työsuojelupäällikkö 040 661 2464

Ympäristöterveydenhuollon päällikkö 0400 144 450

3 Kriisitilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kriisiryhmänä toimii varhaiskasvatuksen johtoryhmä, johon kuuluvat: varhaiskasvatuksen johtaja, esiopetuksen toimintayksikön johtaja, eteläisen päiväkotihoidon toimintayksikön johtaja, pohjoisen päiväkotihoidon toimintayksikön johtaja, perhepäivähoidon ohjaaja, varhaiskasvatuksen palveluohjaaja sekä varhaiskasvatuksen erityisopetuksen edustaja. Kriisiryhmän jäsenten tehtävänä on varmistaa, että henkilöstöstä jokainen perehtyy kriisisuunnitelmaan suunnitelman valmistuttua sekä kertaa asioita säännöllisesti. Kriisiryhmä huolehtii, että kriisisuunnitelmaa arvioidaan ja päivitetään tarvittaessa. Kriisiryhmän jäsenet organisoivat kriisitilanteita, huolehtivat kriisin jälkeisestä jälkipuinnista sekä arvioivat kriisitilanteissa toimimista.

Kriisitilanteita voidaan ennaltaehkäistä huolehtimalla turvallisuudesta kaikissa erilaisissa tilanteissa sekä ennakoimalla ja suunnittelemalla toimintoja. Arjen huolenpito ja varhainen puuttuminen ovat merkittäviä tekijöitä kriisien ennaltaehkäisemisessä. Muutokset lapsen arjessa voivat osaltaan johtaa tilanteiden kriisiytymiseen, mikäli niihin ei puututa ajoissa. Kodin ja varhaiskasvatuksen/esiopetuksen yhteistyöstä on tärkeä huolehtia tavallisessa arjessa sekä erilaisten kriisitilanteiden yhteydessä.

4 Yhteistyö ja keskinäinen työn- ja vastuunjako kriisitilanteisiin varauduttaessa sekä kriisitilanteissa

Jokaisella varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen työntekijällä on vastuu perehtyä voimassa oleviin kriisi- ja pelastussuunnitelmiin sekä toimia vastuullisesti yllättävissä tilanteissa tilanteen vaatimalla tavalla. Kriisitilanteisiin varautuessa sekä kriisitilanteissa yksiköiden esihenkilöt (tai hänen sijaisensa) organisoivat toimintaa. He ohjaavat henkilöstöä tarvittaviin toimenpiteisiin kriisitilanteessa. Mikäli esihenkilö ei ole paikalla, hän ohjeistaa jonkun henkilöstöstä ottamaan vastuun organisoinnista

siihen saakka, kun hän saapuu itse paikalle. Jos esihenkilöön ei saada yhteyttä, vastuun tilanteesta ottaa se henkilö, joka on havainnut tilanteen ensimmäisenä.

Yksiköiden esihenkilöillä tulee olla koko kriisitilanteen ajan tieto tilanteen etenemisestä, mikäli hän ei ole fyysisesti läsnä kriisitilanteessa. Esihenkilölle tiedottamisesta vastuu on niillä henkilöillä, jotka ovat tilanteessa mukana.

5 Pelastussuunnitelman, koulun järjestyssääntöjen ja muiden turvallisuusohjeiden yhteensovittaminen

Jokaisessa yksikössä on laadittu pelastussuunnitelma. Pelastussuunnitelmat löytyvät QR-koodilla jokaisesta yksiköstä keskeiseltä paikalta poistumisteiden läheisyydestä. Koulujen yhteydessä olevissa esiopetusryhmissä noudatetaan koulujen järjestyssääntöjä.

Toimintayksiköissä on laadittu myös muita kirjallisia ohjeita turvallisuuteen liittyen. Pihavalvontasäännöt sovitaan syksyllä aloituspalaverissa, ja sääntöjä tarkastellaan säännöllisesti. Aikuiset hajaantuvat ulkona eri paikkoihin valvomaan ulkoilua, aikuisten porinapiirit eivät ole sallittuja ulkoilun aikana, koska valvonta kärsii siitä. Retkelle lähtiessä on huomioitava yksikön turvallisuusohjeet retkille sekä huolehdittava heijastinliivit lapsille ja aikuisille. Retkellä on oltava retkikansio, jossa on kaikkien lasten kuvat sekä huoltajien yhteystiedot.

6 Toimintaohjeet erilaisissa äkillisissä kriisitilanteissa

Kriisissä aikaisemmat kokemukset ja opitut toimintatavat eivät riitä tilanteen ymmärtämiseen ja hallintaan. Kriisityössä annetaan fyysistä ja psyykkistä ensiapua. Fyysisessä ensiavussa on tarkoitus pelastaa henki huomioimalla elintoimintojen turvaaminen ja huolehtia lisäavun sekä hoidon saamisesta. Psykkisessä ensiavussa

rauhoitetaan, lohdutetaan ja selvitetään asioita onnettomuus- ja vaaratilanteissa sekä niiden jälkeen. Psykkinen ensiapu on huolenpitoa koko ihmisestä, myös hänen ihmissuhteistaan ja tunne-elämästään.

Traumaattiset kriisit ovat yllättäviä, äkillisiä ja väkivaltaisia tapahtumia, joissa mukana olleet tai tilanteen nähneet kokevat elämänsä uhkaavan vaaran, esim. äkillinen kuolema, väkivalta, onnettomuus, pakolaisuus jne. Trauman käsittely on tärkeää, jotta henkilö pystyy suremaan menetystään. Käsittelemätön kriisi alentaa toimintakykyä ja arkipäivän selviytymistä, joka voi johtaa posttraumaattiseen kriisiin. Posttraumaattisessa kriisissä henkilö käy yhä uudestaan ja uudestaan läpi tapahtunutta, läpi käymiseen tarvitaan aina ammattiapua. Myös lapset joutuvat kokemaan väkivaltaisia tapahtumia sekä tilanteita, jotka voivat johtaa psykkineseen kriisiin. Kriisit vaikuttavat lapsiin usein voimakkaammin kuin aikuisiin.

Traumaattisesti lapsiin voivat vaikuttaa väkivaltaisten tapahtumien ohella myös perheen tapahtumat, esim. avioero, yksin oleminen, jolloin lapset tarvitsevat aikuisia enemmän psykkinistä ensiapua.

6.1 Hätäilmoitus ja tapaturma

Ensimmäisenä onnettomuuspaikalle saapunut aikuinen arvioi, mitä on tapahtunut ja minkälaista apua tarvitaan. Sen jälkeen ryhdytään nopeasti tarvittaviin toimiin tai soitetaan yleiseen hätänumeroon ja tehdään hätäilmoitus, järjestetään opastus onnettomuuspaikalle sekä ilmoitetaan toimintayksikön esihenkilölle ja mahdollisesti muille avun saannista ja saaduista ohjeista.

Tee hätäilmoitus yleiseen hätänumeroon 112 aina, kun tiedät tai epäilet hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön olevan vaarassa tai uhattuna.

Näin teet hätäilmoituksen

1. Soita hätäpuhelu numeroon **112** itse, jos voit.
2. Kerro, mitä on tapahtunut.
3. Kerro tarkka osoite ja kunta.
4. Vastaa kysymyksiin.
5. Kytke puhelimen kaiutintoiminto päälle ja jatka auttamista.

6. Toimi annettujen ohjeiden mukaisesti.
7. Lopeta puhelu vasta saatuasi luvan.
8. Opasta lisääpu paikalle.
9. Soita uudelleen, jos tilanne muuttuu.

Voit soittaa hätäpuhelun myös 112 Suomi -sovelluksella. Silloin hätäkeskuspäivystäjä näkee välittömästi sijainnin, josta puhelu tulee.

Iisalmen kaupungissa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstöä on koulutettu ensiaputaitoihin säännöllisesti, niin että jokaisessa yksikössä on henkilöstöä, jolla on voimassa oleva ensiapukoulutus. Alkusammutuskoulutuksia pidetään tarpeen mukaisesti. Keväällä 2023 useat työntekijät ovat käyneet Avekki -koulutuksen.

6.2 Lapsen, henkilökunnan jäsenen tai lapsen lähiomaisen kuolema

Jos kuolema on tapahtunut varhaiskasvatuksessa tai esiopetuksessa, yksikön esihenkilö on yhteydessä poliisiin. Poliisin tai papin tehtävänä on kuolin viestin vieminen omaisille henkilökohtaisesti. Tämän jälkeen yksikön esihenkilö on yhteydessä kuolleen lapsen kotiin. Varhaiskasvatussyksiköstä /esiopetusyksiköstä lähetetään kotiin surunvalittelukukat tai -adressi. Vanhempien kanssa sovitaan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa tehtävistä toimenpiteistä. Lapsen kuolemaa ja sen aiheuttamaa surua käsitellään lapsiryhmässä ryhmän aikuisten tai kriisiryhmän jäsenen johdolla. Kuolemasta on lupa kertoa lapsille, mutta kuolin tavasta ei, elleivät omaiset anna siihen lupaa.

Lapsia autetaan purkamaan ajatuksiaan ja tunteitaan, heille kerrotaan mahdollisista surureaktioista. Työntekijöille ja lapsille voidaan tarvittaessa järjestää psykologinen jälkipuinti (debriefing), jonka toteuttaa ulkopuolinen asiantuntija. Huoltajia tiedotetaan Edlevon kautta. Tarvittaessa järjestetään vanhempainilta muutama päivä tapahtuneen jälkeen, koska vanhemmat voivat tarvita tukea lastensa auttamiseen. Aikuisten on syytä seurata lasten toipumista ja mahdollista tuen tarvetta.

Jos henkilökunnan jäsenen kuolema tapahtuu varhaiskasvatuspaikassa tai esiopetuksessa, yksikön esihenkilö on yhteydessä poliisiin. Poliisiin tai papin tehtävänä on kuolin viestin vieminen omaisille henkilökohtaisesti. Tämän jälkeen toimintayksikön esihenkilö on yhteydessä kuolleen omaisiin. Toimintayksikön esihenkilö kertoo muulle henkilöstölle tapahtuneesta, ja yksikössä voidaan järjestää muistotilaisuus.

Kodeille tiedotetaan asiasta Edlevon/Wilman välityksellä tai vanhempainillassa. Varhaiskasvatusyksiköstä/esiopetusyksiköstä lähetetään omaisille adressi tai kukkia. Kuolleen työntekijän työtovereille (ja tarvittaessa lapsille) voidaan järjestää psykologinen jälkipuinti, jonka toteuttaa ulkopuolinen asiantuntija.

6.3 Lapsen katoaminen

Ennaltaehkäisyä tietä karkailevista ja piiloon menevistä lapsista tulee olla koko päiväkodin / esiopetuksen henkilöstöllä. Henkilökunnan tulee tietää läsnä olevat lapset. Varhaiskasvatuksessa aidat ja portit tulee olla kunnossa ja vioista ilmoitetaan heti sähköisesti kiinteistöhuoltoon. Lapset eivät saa kiipeillä aidalla, eivätkä avaa porttia huoltajien tuodessa ja hakiessa lasta. Päiväkodin ulkopuolelle tehtäviin retkiin ja erilaisiin tapahtumiin laaditaan omat suunnitelmat, joissa huomioidaan lapsiryhmän turvallisuus ja henkilöstön riittävyys.

Päiväkodeissa on laadittu sähköiseen muotoon pelastussuunnitelmat, jotka ovat esillä päiväkodeissa keskeisillä paikoilla. Pelastussuunnitelmat aukeavat mobiiliin QR-koodilla. Pelastussuunnitelmasta löytyy kunkin toimintayksikön lähialueen kartta, jota voidaan hyödyntää lähietsinnöissä. Lähietsintää voi harjoitella henkilöstön kanssa, jolloin kartat ja lähiympäristön piilopaikat tulevat tutuksi.

Jos lapsi turvallisuustoimenpiteistä huolimatta pääsee katoamaan päiväkodista/koulun esiopetusryhmästä tai perhepäivähoitopaikasta, etsitään lasta päiväkodin/koulun alueelta. Katoamisesta ilmoitetaan myös muihin ryhmiin ja sovitaan, ketkä lähtevät etsimään kadonnutta lasta.

- Pysy rauhallisena ja tarkkaavaisena
- Etsi lasta pihalta ja sisältä

- Ilmoita asiasta toimintayksikön esihenkilölle.
- Toimi toimintayksikön esihenkilön antamien ohjeiden mukaan

Jos lasta ei löydy, toimintayksikön esimies tai työvuorossa oleva työntekijä tekee katoamisilmoituksen poliisille ja käynnistää heti etsintätoimenpiteet ennalta sovittujen lähietsintäohjeiden mukaisesti sekä ilmoittaa lapsen vanhemmille.

Lähietsintäalueeseen kuuluvat jalankulkureitit, risteykset, vilkkaat liikenneväylät, suuret pysäköintialueet, kalliot, jyrkänteet ja vesialueet. Lapsi saattaa hoitopaikasta poistuessaan pyrkiä kotiinsa tai lähellä asuvien ystävien ja sukulaisten luo, joten kunkin lapsen ajantasaiset tiedot ja kuva sähköisessä, mutta ainakin paperisessa muodossa tulee olla etsijöiden käytettävissä. Lapsen sairaudet tulee olla tiedossa. Etsintää voi helpottaa tieto lapsen mielenkiinnon kohteista esim. työkoneet.

- Lähialueen rakennusten pihat ja rappukäytävät
- Lähialueen metsäalueet
- Lapsen kotitalo ja reitti kotiin
- Ilmoita lapsen vanhemmille (kysy, onko vanhemmilla vihjeitä, mistä lasta kannattaisi etsiä)
- Ilmoita poliisille **112**
- Kerro kuka on kateissa, mistä lapsi on kadonnut, milloin katoaminen on havaittu ja lapsen tuntomerkit (onko erityistuntomerkkejä)
- Etsintää jatketaan niin kauan, kunnes lapsi löytyy tai poliisi antaa ohjeen etsintöjen lopettamisesta

Katoamistilanteen selvittyä on tärkeää käydä keskustelu (jälkihoito) henkilökunnan ja huoltajien kanssa sekä jälkiarviointi poliisin kanssa. Jälkihoitoon henkilökunnalle on saatavilla tukea työsuojelusta.

6.4 Päähtynyt hakija

Lasta ei luovuteta hakijalle, joka on päähtynyt tai muuten sopimaton vastaamaan lapsesta. Varhaiskasvatuksessa/esiopetuksessa oleva lapsi tuodaan ja haetaan aikuisten toimesta varhaiskasvatuspaikasta. Hakijan tulee olla täysi-ikäinen sekä kykenevä huolehtimaan lapsesta. Jos lasta tullut hakija on päähtynyt tai muuten sopimaton huolehtimaan lapsesta, otetaan ensisijaisesti yhteys lapsen huoltajiin tai varhaiskasvatussuunnitelmassa ilmoitettuun varahakijaan ja pyritään selvittämään

tilanne. Mikäli lasta ei haeta sovittuna aikana ja lapsen hakijoihin ei saada yhteyttä, odotellaan 30 min-60 min päiväkodin sulkeutumisen jälkeen. Tämän jälkeen yhdessä toimintayksikön esihenkilön kanssa päätetään, siirretäänkö lapsi esimerkiksi vuoropäiväkotiin. Jos lapsen oloista herää huoli, otetaan yhteys lastensuojeluun.

6.5 Lapsen sieppaaminen

Lapsen sieppaajaksi katsotaan kuka tahansa henkilö, joka vie lapsen luvatta pois varhaiskasvatuksen toimintayksiköstä. Sieppaaja voi olla myös lapsen äiti tai isä, jonka tarkoituksena on ottaa lapsi mukaansa ilman toisen huoltajan suostumusta. Sieppaustilanteissa pyritään toimimaan rauhallisesti ja viedään muut lapset turvallisesti ulkoa sisälle/ sisällä siirrytään turvalliseen paikkaan.

Asiasta ilmoitetaan välittömästi poliisille, huoltajalle ja toimintayksikön esihenkilölle. Tieto asiasta toimitetaan myös lastensuojeluun.

6.6 Väkivaltatilanne

Jokaisessa varhaiskasvatus- ja esiopetusryhmässä laaditaan kiusaamisen ehkäisyn toimintasuunnitelma, jossa pohditaan yhdessä lasten kanssa, miten kiusaamistilanteita voidaan ennaltaehkäistä, mikä on kiusaamista sekä miten siihen puututaan. Aikuisen kuuluu aina mennä lasten kesken tapahtuviin väkivaltatilanteisiin väliin. Väliinmeno tilanteessa on tarpeellinen ja mahdollisuuksien mukaan kaksi aikuista on paikalla. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa lasten välisiin kiusaamis- ja väkivaltatilanteisiin puututaan heti. Tapahtuma kirjataan ylös ja tilanteesta kerrotaan lapsen huoltajalle. Jos väkivaltatilanne on toistuvaa, mietitään yhdessä huoltajien kanssa ratkaisua, jolla väkivaltaisen käyttäytymiseen voidaan puuttua.

Jos on epäilyä siitä, että lapsi on perheessään väkivallan kohteena tai todistajana, häneltä voi kysyä asiaa suoraan. Jos hän vahvistaa epäilyn oikeaksi, otetaan yhteyttä lastensuojeluun tai poliisiin tilanteen mukaan. Väkivallan uhri on ohjattava avun piiriin ja hänelle on kerrottava hänen oikeuksistaan ja mahdollisuudesta saada tukea. Asiaa ei saa käsitellä varhaiskasvatuksessa/esiopetuksessa ennen kuin poliisi on hoitanut mahdollisen tutkinnan. Väkivalta on aina rikos, vaikka se tapahtuisi perhepiirissä.

Varhaiskasvatushenkilöstöllä on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus, jos on syytä epäillä puutteita lapsen hoidossa tai huolenpidossa tai olosuhteet vaarantavat lapsen kehitystä tai lapsen käytös muuttuu. Havaitsija ottaa yhteyttä omaan esihenkilöön ja tekee lastensuojeluilmoituksen. Työntekijä voi pyytää konsultaatiota sosiaalitoimelta tai poliisilta. Usein huoltajille tiedotetaan ilmoituksen tekemisestä etukäteen. Jos kyse on epäilystä rikossyytteestä, etukäteisilmoitusta vanhemmille ei tehdä esim. lapsen pahoinpitely.

6.7 Maailmanlaajuiset kriisit

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on hyvä varautua keskustelemaan lasten kanssa maailmanlaajuisista kriiseistä kuten sodista ja erilaisista sairauksista. Maailmanlaajuisien kriisien keskustelun tueksi voidaan laatia erilaisia materiaaleja tapauskohtaisesti. Keskusteluissa on huomioitava lasten iät sekä kehityksen taso. Keskusteluista tulee tiedottaa huoltajia Edlevon tai Wilman kautta.

7 Johtamisen, sisäisen ja ulkoisen tiedottamisen sekä koulujen ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet äkillisissä kriiseissä

Tiedottamisesta vastaa yksiköiden esihenkilöt. Esihenkilöt tiedottavat ensin ryhmän aikuisia, jonka jälkeen he kertovat asiasta lapsille huomioiden lasten iät ja kehityksen tason. Huoltajia tiedotetaan Edlevon/Wilman kautta ja asianosaisille huoltajille soittamalla. Onnettomuuksista ja kriiseistä ilmoitetaan mahdollisimman pian varhaiskasvatuksen johtajalle. Toimittajia ei voi päästää haastattelemaan lapsia tai henkilöstöä vaan esihenkilöt ja varhaiskasvatuksen johtaja tiedottavat asiasta, mikäli on tarpeellista.

8 Psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen

Kriisitilanteen jälkeen on järjestettävä psykososiaalista tukea lapsille ja henkilöstölle tarpeen mukaisesti. Henkilöstön kanssa keskusteluihin voi osallistua aluejohtajan lisäksi varhaiskasvatuksen erityisopettaja, työsuojeluvaltuutettu, työsuojelupäällikkö sekä Pohjois-Savon hyvinvointi alueen työntekijät tarpeen mukaisesti.

Työterveyshuolto järjestää jälkihoitoa työntekijöille. Lasten jälkihoitoa järjestetään yhteistyössä Pohjois-Savon hyvinvointi alueen työntekijöiden kanssa. Jälkipuinnin ohjaavat siihen koulutetut työntekijät.

Traumaattisen tilanteen jälkihoidossa on tärkeää muistaa, että uhreilla, silminnäkijöillä ja muilla paikalla olleilla on erilaiset kokemukset tapahtuneesta. Tilanteen jälkihoito on tehtävä tilanne- ja tapauskohtaisesti. Uhreille ja silminnäkijöille on tarjottava mahdollisuus tapahtuneen käsittelemiseen jälkipuinti-istunnossa. Psykologinen jälkipuinti tulee järjestää aina kolmen vuorokauden sisällä traumaattisesta tapahtumasta. Ensimmäisen kolmen vuorokauden aikana ihminen on avoin tapahtuman käsittelylle, sen jälkeen psyykkiset puolustuskeinot voivat estää asian käsittelyä. Jälkipuinnin tarkoituksena on tukea normaalin surutyön käynnistymistä ja estää posttraumaattisen stressihäiriön syntyminen. Jälkipuinnissa annetaan tietoa tapahtumien kulusta, jotta mielikuvitus tai huhut eivät paikkaisi aukkoja. Jälkipuinti antaa mahdollisuuden jäsentää osallistujien ajatuksia ja tunteita. Siellä annetaan tietoa mahdollisista jälkireaktioista ja avunsaantipaikoista sekä kartoitetaan avun tarvetta.

Jos tiedät, että lapsi on kokenut jonkin traumaattisen tapahtuman, kysy huoltajilta onko lapselle ja hänen perheelleen tarjottu kriisiapua. Kerro myös mahdollisuudesta keskustella eri asiantuntijoiden kanssa. Jos olet huolissasi lapsen jaksamisesta, kerro huolestasi myös vanhemmille. Vanhemmille voidaan kertoa myös opiskeluhuollon tukipalveluista (esiopetus) ja muista varhaiskasvatuksen/esiopetuksen keinoista tukea lasta.

9 Kriisisuunnitelmasta tiedottaminen, siihen perehdyttäminen ja toimintavalmiuksien harjoittelu

Kriisisuunnitelma laaditaan kesän 2023 aikana, jonka jälkeen kriisisuunnitelmasta tiedotetaan koko henkilöstöä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa.

Kriisisuunnitelmaa voidaan käsitellä yksiköiden suunnittelupäivissä tai yksiköiden palaverissa toimintayksikön esihenkilön johdolla. Toimintayksiköiden esihenkilöillä on vastuu siitä, että jokainen työntekijä lukee ja perehtyy kriisisuunnitelmaan.

Toimintavalmiuksia voidaan kehittää tekemällä poistumisharjoituksia sisältä ulos ja ulkoa sisälle säännöllisesti. Lasten katoamista voidaan harjoitella

lähietsintäharjoituksissa, jossa lähialueen kartta jaetaan sektoreihin. Lähietsintää ohjaa toimintayksikön esihenkilö (tai hänen määräämä henkilö), joka jakaa alueet henkilöstölle. Jokainen etsii kohdetta omalta sovitulta alueelta ja ilmoittaa toimintayksikön esihenkilölle, kun kohde löytyy.

10 Kriisisuunnitelman päivitys ja arviointi

Kriisiryhmä päivittää ja arvioi kriisisuunnitelmaa vuosittain ja tarpeen vaatiessa.